

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANOVA 2. i 3. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA BROJ 13.

100. Podnosioci predstavke su tvrdili da ih transfer u pritvorsku jeidnicu IVT [Irački visoki tribunal] izlaže realnoj opasnosti od smrtne kazne, čime se krše članovi 2. i 3. Konvencije i član 1. Protokola broj 13. Vlada se nije složila.

Član 2, stav 1 predviđa:

“1. Pravo na život svakog lica zaštićeno je zakonom. Niko ne sme biti namerno lišen života, osim prilikom izvršenja presude kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.”

Član 3 previđa:

“Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.”

Protokol broj 13. predviđa:

“Preambula

Države članice Savet Evrope, potpisnice ovog Protokola,

Uveren da je pravo svakoga na život osnovna vrednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne od suštinske važnosti za zaštitu ovog prava, kao i za potpuno priznavanje urođenog dostojanstva svih ljudskih bića;

Želeći da učvrsti zaštitu prava na život, zajemčenog Konvencijom...

Imajući u vidu da Protokol broj 6 uz konvenciju, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne, potpisan u Starzburu 28. aprila 1983, ne isključuje smrtnu kaznu u vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;

Rešene da preduzmu odlučujući korak u cilju ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima,

Sporazumele su se o sledećem

Član 1: Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko se ne sme osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2: Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog Protokola ne može se staviti van snage na osnovu člana 15 Konvencije.”

A. Podnesci stranaka

1. Podnosioci predstavke

101. Podnosioci predstavke ističu da su se dan transfera Iračkim vlastima suočili sa optužbama za ratne zločine, kažnjivim sankcijama koje uključuju i smrtnu kaznu. U postupcima pred IVT do današnjeg dana, 78.4% od ukupnog broja lica kojima se sudilo su oglašena krivim, od čega je 35% njih bilo osuđeno na smrtnu kaznu. Uprkos velikim naporima, i pismu porodice jedne od žrtava kojima se traži pomilovanje, Vlada, do dana transfera, nije uspjela da dobije garanciju da smrtna kazna neće biti izrečena. Na osnovu predočenih dokaza, postojala je jasna i realna opasnost da će podnosioci predstavke biti pogubljeni ako ih IVT oglasi krivim, s čime su se složili i Divizijski i Apelacioni sud.

102. Podnosioci predstavke smatraju da bi, u skladu sa članom 30 Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora, Član 2 trebalo tumačiti u svetlu člana 1. Protokola broj 13. Na taj način, za one članice koje su ratifikovale Protokol, izuzetak u drugom delu druge rečenice člana 2 stava 1 bi trebalo ukinuti, sa takvim dejstvom da bi donošenje i izvršenje smrtne kazne predstavljalo kršenje člana 2, kao i člana 1. Protokola broj 13. Podrška ovakvom pristupu može se naći u slučaju Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva, od 7. jula 1989, tačke 102-104, Serija A, broj 161, kao i u slučaju Očalan protiv Turske VV, broj 46221/99, tačke 165-165, ESLJP 2005-IV. Štaviše, stanje u Evropi je znatno napredovalo od slučaja Očalan, pa je Protokol broj 13 na snazi u više od 85% zemalja članica Saveta Evrope. Vešanje je neefikasan i ekstremno bolan način ubijanja u toj meri da predstavlja nečovečno i ponižavajuće postupanje protivno članu 3.

103. U svakom slučaju, Sud je u slučaju Očalan smatrao da bi izricanje smrtne kazne, u postupku koji ne ispunjava “najrigoroznije standarde pravičnosti...kako u prvostepenom tako i u drugostepenom postupku” predstavljalo kršenje članova 2. i 3. Vlada je u domaćim postupcima tvrdila, a žalbeni sud prihvata, da se u inostranim slučajevima ovaj prag prelazi samo kada se izrekne smrtna kazna, u ekstremno npravičnom suđenju. Ipak, ovakav zaključak nije potvrđen praksom Suda; u slučaju Bader i Kanbor protiv Švedske, predstavka broj 13284/04, paragraf 47, ESLJP 2005-XI, Sud se takođe osvrnuo na rizik izricanja smrtne kazne praćene nefer suđenjem; u meri u kojoj je slučaj Bader bio autoritet za stanovište Vlade, ta odluka je u suprotnosti sa obrazloženjem koje je Veliko veće dalo u slučaju Očalan.

104. Ni po iračkom ni po međunarodnom pravu nije postojala obaveza da se slučajevi podnosilaca predstavke proslede iračkim krivičnim sudovima ili da se oni prekvalifikuju u krivične pritvorenike. Zakoni i propisi koji se primenjuju u Iraku, bilo da su usvojeni od strane PKA [Privremena koaliciona uprava] ili iračke Vlade, nisu mogli da budu odlučujući za probleme iznete pred Sud koji je imao da se bavi obavezama UK na osnovu Konvencije. U svakom slučaju, Memorandum PKA broj 3 (s izmenama i dopunama) se izričito ograničavao na lica koja su pritvorena posle juna 2004. godine i koja “nisu smatrana “zatočenicima iz razloga bezbednosti””, dok su podnosioci predstavke pritvoreni pre tog datuma i sve vreme su bili držani kao zatočnici iz razloga bezbednosti

105. Štaviše, nema dokaza da su iračke vlasti, na bilo koji način, tražile da im se ustupe slučajevi podnosilaca predstavke. Za podnosiocima predstavke se tvrdilo da su agenti bivšeg iračkog režima koji su, tri dana nakon otpočinjanja neprijateljstva između Iraka i UK, ubili agente UK. Krivično delo za koje se terete je međunarodni zločin, suprotan, koliko pravu UK, toliko i pravu Iraka. Njih je zadržalo, njihova navodna krivična dela istražilo i nakon toga zatražilo da budu krivično gonjeni UK, a ne Irak. Zapisnici sa sednica DORZ-a [Divizijskog odbora za reviziju zatočenja] ukazuju da su iračke vlasti prihvatile slučaj tek nakon priličnog ubeđivanja i pomoći od strane vlasti UK. Vladina više puta ponovna tvrdnja, da odluka pritvaranju i krivičnom procesuiranju podnosilaca predstavke od strane iračkih sudova, predstavlja neometano ostvarivanje suverenosti Iraka, u koje Vlada UK nije mogla ni da pomisli da se umeša, nije održiva s obzirom na sadržaj zapisnika DORZ. Vladino stanovište se oslanja na njenu međunarodnopravnu obavezu da poštuje irački suverenitet, a ne pominje suverenitet UK. Isto tako, Vlada se stalno oslanja na relevantne rezolucije SB [Saveta Bezbednosti], a propušta da se osvrne na u njima jasno sadržane obaveze, da se države, na koje se rezolucije odnose, moraju ponašati u skladu sa svojim međunarodnim obavezama, uključujući i one proistekle iz humanitarnog prava i prava ljudskih prava. Publikacija zajedničke doktrine Ministarstva odbrane UK o pritvorenima takođe prihvata da pritvorenici zadržani od strane oružanih snaga UK u inostranstvu ne bi trebalo da budu predati tamnošnjim teritorijalnim vlastima, ukoliko postoji razlog da se veruje da će pretrpeti kršenje njihovih ljudskih prava. Međutim, zapisnici DORZ-a pokazuju da je odluka da se slučaj ustupi doneta uz ovlašćenje na visokom nivou, u okolnostima u kojima su vlasti UK u potpunosti bile svesne da podnosiocima pretila smrtna kazna.

106. Podnosioci predstavke dalje tvrde da Vlada nije ustanovila da bi, čak i da je po Iračkom i međunarodnom pravu postojala obaveza da se podnosioci predstavke predaju Iraku, ta obaveza nužno nametala neprimenjivanje Konvencije. Nacionalni sudovi su sledili stavove Apelacionog suda u slučaju R(B), ali u praksi Suda nije bilo autoriteta koji bi potvrdio da je pristup u slučaju R(B) bio ispravan. Zaista, tvrdnja Vlade da i njene druge međunarodne moge da za posledicu imaju potpuno zanemarivanje njenih obaveza iz Konvencije nespojiva je s gore citiranom presudom u slučaju Soering. Obaveza Suda je da tumači Konvenciju što je više moguće u skladu sa dugim međunarodnim obavezama, imajući u vidu njenu osobenost kao ugovora o ljudskim pravima. Dok podnosioci predstavke prihvataju da smrtna kazna nije u suprotnosti sa univerzalnim normama međunarodnog običajnog prava, postoji jasan pravni stav i praksa Država praksa Država u prilog zabrani iz *regionalnog* običajnog međunarodnog prava da evropske države ne smeju nikoga izlagati smrtnoj kazni. Tako je UK bilo obavezano međunarodnim običajnim pravom da podnosiocima predstave izloži opasnosti od smrtno kazne. Pri tumačenju obaveza koje na osnovu Konvencije ima Država protiv koje je predstavka podneta, Sud je dužan da uzme u obzir i ovu obavezu.

107. Da slučajevi podnosioca predstavke nisu bili prosleđeni iračkim sudovima i da podnosioci predstavke nisu prekvalifikovani u krivične pritvorenike, oni bi ostali zatočenici iz razloga bezbednosti. Kao takvi, bili bi zadržani u zatočenju samo dotle dok predstavljaju imperativnu pretnju po bezbednost i bili bi pušteni čim bi se došlo do zaključka da pretnja više ne postoji. Ujedinjeno Kraljevstvo je oslobodilo brojne zatočenike iz razloga bezbednosti; iz zapisnika DORZ se vidi je od aprila do oktobra 2007 iz pritvorske jedinice u kojoj su boravili podnosioci predstavke pušteno 69 bivših zatočenika, a statistički podaci objavljeni na sajtu Ministarstva Odbrane pokazuju da su tokom 2007. godine oslobođena ukupno 162 bivša sigurnosna zatvorenika. Ujedinjeno Kraljevstvo je moglo da krivično goni podnosiocima predstavke na osnovu

optužbi za ratne zločine. To bi za vreme okupacije bilo dozvoljeno, na osnovu člana 70. Četvrte Ženevske Konvencije. Čak ikada je okupacija završena u junu 2004, Ujedinjeno Kraljevstvo je zadržalo univerzalnu nadležnost za navodne ratne zločine na osnovu sekcije 1 Ženevske Konvencije iz 1957. Sporazum o Razumevanju od novembra 2004 je izričito predvideo da Ujedinjeno Kraljevstvo ima pravo da pritvara i sudi im za ratne zločine. Sekcija 3(4)(a)(i) nalaže u pogledu osumnjičenih za krivična dela koje je Ujedinjeno Kraljevstvo predalo iračkim vlastima, da će Irak obavestiti Ujedinjeno Kraljevstvo pre njihovog oslobađanja i da će se povinovati svakom zahtevu Ujedinjenog Kraljevstva da ponovo preuzme nadležnost nad njima ako ih “radi krivičnog gonjenja za kršenje pravila i običaja rata traži bilo koja država koja ima jedinice u sastavu MNS [Multinacionalne snage, tj. Koalicija oružanih snaga]. Zato je svaka tvrdnja da Ujedinjeno Kraljevstvo nije imalo važeću pravnu moć da liši slobode osobe osumnjičene za ratne zločine ili da im sudi u suprotnosti sa sporazumom zaključenim sa Irakom. Takvo suđenje se moglo održati u bazi UK u Iraku, u neutralnoj trećoj državi ili u UK. Međutim, izgleda da uopšte nije uzet u obzir ovaj način da se pomire, s jedne strane, želja da se krivično gone podnosioci predstavke i, s druge strane, potreba da se zaštite njihova ljudska prava, niti je bilo ijednog pokušaja da se o takvom rešenju pregovara sa iračkim vlastima.

2. Vlada

108. Vlada tvrdi da na dan transfera nisu postojali ozbiljni osnovi da se veruje da bi podnosioci predstavke, ako bi bili oglašeni krivim. Iako je tačno da iračko pravo dopušta smrtnu kaznu za dela za kakva su bili optuženi podnosioci predstavke, nije postojala pretpostavka u korist smrtne kazne. U skorašnjim suđenjima pred IVT, kao što je *Ustanak 1991, Molitve Petkom i Trgovac*, koji su svi sadržali izuzetno teške optužbe za zločine protiv iračkog naroda, samo šest od 27 optuženih koji su oglašeni krivim osuđeni su na smrt. Pored toga, rođaci jednog od ubijenih vojnika su poslali pismo s molbom za pomilovanje, a vlasti UK saopštile su predsedniku IVT i iračkim vlastima da se protive smrtnoj kazni.

109. Štaviše, čak i kada bi Sud našao da su podnosioci predstavke bili izloženi stvarnoj opasnosti od pogubljenja na osnovu presude IVT, relevantan bi bio test za članove 2. i 3., utvrđen u gore navedenom slučaju Bader, po kome za pojedinca mora da postoji opasnost od flagrantnog uskraćivanja prava na pravično suđenje zemlji prijema, što bi ishodilo smrtnom kaznom. U ovom slučaju, domaći sudovi su našli da postoje dokazi da će podnosioci predstavke imati pravično suđenje pred IVT.

110. Vlada je protiv smrtne kazne a UK je vezano zabranom smrtne kazne prema članu 1. Protokola 13. Oni su iračkim vlastima saopštili da su zabrinuti zbog ponovnog uvođenja smrtne kazne. Ipak, postojanje smrtne kazne u iračkom pravu i/ili njeno izricanje od strane iračkih sudova sami po sebi ne bi bili protivni međunarodnom pravu. Oni ne mogu da private da pogubljenje vešanjem samo po sebi izaziva dodatnu patnju, veću od one koja je neizbežna prilikom izvršenja smrtne kazne, što bi tvorilo pitanje primene člana 3. Pod ovim okolnostima, opasnost od izricanja smrtne kazne bi opravdala odbijanje UK da se povinuje svojim međunarodnim obavezama i preda državljane Iraka, zatočene na osnovu zahteva iračkih sudova,

tim istim sudovima radi suđenja. Konvenciju treba tumačiti u svetlu svih drugih načela međunarodnog prava i u skladu s njima, a relevantno međunarodno pravno načelo u ovom slučaju ne može biti temeljnije: načelo da sve Države moraju poštovati suverenitet drugih Država.

111. Sud treba da uzme u obzir ostvarivanja nadležnosti Države Članice, koja su u opšteprihvaćena od strane zajednice naroda i koja potiču od činjenice da je Država delovala na teritoriji treće Države. Još od početka perioda okupacije, SB se starao da podrži suverenitet Iraka i ustanovljavanje Vlade Iraka od strane Iraka; to se i može videti I u SB 1483 od 22 maja 2003, na primer. Delovanje okupatora bilo je ograničeno međunarodnim pravom u onoj meri u kojoj se ono bavi ovlašćenjem za primenu mere zatočenja. Prema Članu 78. Četvrte Ženevske Konvencije, koji se direktno primenjuje za vreme okupacije, zatočenje dopušteno samo kada je neophodno iz imperativnih razloga bezbednosti. To ograničenje se odražava u relevantnom domaćem pravu, i to u sekciji 7(1) CPA Memoranduma Br. 13 od 13 juna 2003. Suverenitet Iraka, Vlada Iraka sačinjena od strane Iraka, i ograničena ovlašćenja trećih država u Iraku su još više naglašeni u rezolucijama SB u post okupacionoj fazi: vidi SB 1546 iz samog suvereniteta Iraka proizlazilo je da UK nije bila ovlašćena da zadrži, zatoči državljane Iraka na iračkoj teritoriji sem u slučajevima kada Irak dopusti ili kada je dozvoljeno od strane obavezujućeg SB. Naređenjem broj 48 PKU, donetim na osnovu SB 1483, osnovan je IVT, i to upravo zato da bi pravosudne vlasti u Iraku mogle da istražuju sude iračke državljane optužene za ratne zločine u Iraku. Čim suobaveštene o dokazima protiv podnosilaca predstavke, iračke vlasti su želele sprovesti istragu i da im sude. Zato su i izdati nalozi za hapšenje i zato je IVT u više navrata tražio da mu podnosioci predstavke budu predati.

112. Ujedinjeno Kraljevstvo nije imalo drugu opciju osim da preda podnosiocu predstavke. Ono je delalo u stranoj suverenoj državi koja je zahtevala povratak podnosilaca predstavke. Od ponoći 31. decembra 2008., UK više nije imalo pravnog osnova za bilo kakav pritvor podnosilaca predstavke, niti fizičkih sredstava da produži njihovo zadržavanje ili spreči iračke Vlasti da udju u bazu I uklone ih. Sve druge opcije bi bila podjednako neizvodive. Da je UK oslobodilo podnosiocu predstavke, to bi doprinelo narušavanju iračkog suvereniteta i omelo bi iračke Vlasti u izvršavanju njihove međunarodne obaveze da navodne ratne zločince privedu pravdi. Suđenje podnosiocima predstavke u UK bi bilo nemoguće. UK nije moglo da prosto premešta iz Iraka dvojicu iračkih državljana osumnjičenih za ratne zločine počinjene u Iraku. Njihovo premeštanje bi zavisilo od dozvole Iraka, jer bi inače predstavljalo narušavanje iračkog suvereniteta. I za izručenje bi bila potrebna saglasnost iračkih vlasti. Iz ovih razloga ovaj slučaj se jasno razlikuje od slučajeva kao što su *Soering ili Čahal*, gde je podnosilac predstavke kao pravni lek tražio da ostane na teritoriji Države Članice i gde je Država Članica imala diskreciono pravo da ga izruči ili deportuje.

3. Treće strane

113. Komisija za ljudska prava i jednakost navodi je da je jedna od tema u praksi Suda pitanje odnosa između obaveza Države na osnovu međunarodnog prava i njenih materijalnih obaveza na osnovu Konvencije. Po pravilu, Sud nije smatrao da materijalne obaveze iz Konvencije prestaju da važe ako postoje drukčije ili suprotne obaveze na osnovu međunarodnog prava. Veliko veće

Suda Evropske unije je nedavno zauzeo sličan stav u slučaju *Kadi i Al-Barakat protiv Saveta Evropske Unije* (spojeni predmeti C-402/05 I C-415/05P)

114. Slično ovome, grupa umešača tvrdi da, u skladu sa principima i jurisdikcijom Konvencije i sa generalnim principima običajnog međunarodnog prava proglašenim u Bečkoj konvenciji, Evropska Konvencija za Ljudska Prava po pravilu ne ustupa prvenstvo drugim međunarodnim obavezama, uključujući tu i bilateralne ugovore. Primarni faktori koje treba uzeti u obzir prilikom rešavanja mogućeg sukoba između obaveza su: (1) forma pravnog instrumenta o kome se radi; (2) stepen usklađenosti sa pretpostavljenom suprotnom obavezom iz Konvencije - na primer. da li ugovor o prenosu nadležnosti predviđa jednaku zaštitu u pogledu na prava iz Konvencije; i (3) priroda prava iz Konvencije o kojima se radi. Konvencija je multilateralni ugovor koji sadrži obaveze iz domena ljudskih prava *erga omnes partes*. Država koja zaključi suprotan sporazum sa državom koja nije potpisnica Konvencije i dalje ima obaveze prema drugim Državama potpisnicama Konvencije. Jurisprudencija koja proizlazi iz primene Konvencije, naročito u slučajevima koji se tiču izručenja, potvrđuje da drugi sporazumi neisključuju obaveze iz Konvencije. U nizu slučajeva, Sud je zauzeo stav da su ugovori koji predviđaju prenos nadležnosti u načelu dozvoljeni, ali samo ako prava iz Konvencije i dalje uživaju zaštitu koja je, u najmanju ruku, jednaka zaštiti koju pruža Konvencija. Umešači tvrde da ovakve principe treba primenjivati kada neka naknadna, ugovorna ili druga, međunarodna obaveza Države Ugovornice koja predviđa zajedničko delovanje ili saradnju sa drugom Državom utiče na zaštićena prava iz Konvencije koja su u okviru jurisdikcije Države potpisnice.

B. Ocena suda

1. Opšta načela

a. Protokol br. 13 uz Konvenciju i ukidanje smrtne kazne

115. Sud kao početnu tačku uzima prirodu prava da se ne bude podvrgnut smrtnoj kazni. Sudsko pogubljenje podrazumeva namerno i umišljajno uništenje ljudskog bića od strane državnih vlasti. Koji god da je metod pogubljenja u pitanju, "gašenje" života podrazumeva određenu fizičku bol. Takođe, predviđanje smrti u rukama Države, neizbežno stvara izuzetnu psihološku patnju. Činjenica da je izricanje smrtne kazne negacija osnovnih ljudskih prava prepoznata je od strane Država Članica Saveta Evrope. U Preambuli Protokola 13, Države Članice opisuju se kao "uverene da je svačije pravo na život osnovna vrednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne suštinsko za zaštitu i puno priznanje dostojanstva svojstvenog svim ljudskim bićima".

116. Pre 60 godina kada je nastajao nacrt Konvencije, smrtna kazna se nije smatrala povredom međunarodnih standarda. U pravo na život uključen je i izuzetak tako da je član 2. §1. predviđao da "Niko neće namerno biti lišen života, osim kada se radi o izvršenju sudske kazne zbog zločina za koji je ova kazna predviđena zakonom". Međutim, kao što je navedeno u Objašnjenju uz Protokol 13, došlo je do evolucije ka potpunom *de jure i de facto* ukidanju smrtne kazne u

Državama Članicama Saveta Evrope. Protokol 6 uz Konvenciju, koji ukida smrtnu kaznu osim za “dela izvršena u vreme rata ili neposredne ratne opasnosti”, je bio otvoren za potpisivanje 28. aprila 1983. i stupa na snagu 1. marta 1985. Nakon što je Protokol 6 dat na potpisivanje, Parlamentarna Skupština Saveta Evrope je ustanovila praksu da se od država koje žele da pristupe Savetu Evrope, zahteva da odmah primene moratorijum na pogubljenja, da obrišu smrtnu kaznu iz nacionalnog zakonodavstva i da potpišu i ratifikuju Protokol br. 6. Sve Države Članice su do danas potpisale Protokol br. 6 i sve su ga, osim Rusije, ratifikovale.

117. U oktobru 1997. Savet šefova država i vlada Evrope poziva na univerzalno ukidanje smrtne kazne. Rezolucija II, usvojena na Evropskoj ministarskoj konferenciji o ljudskim pravima, održanoj 3-4 novembra 2000, poziva Savet Ministara “da razmotri mogućnost novog dodatnog protokola uz Konvenciju koji bi isključio odredbu o smrtnoj kazni za dela izvršena u vreme rata ili neposredne ratne opasnosti”. Protokol br.13 koji ukida smrtnu kaznu u svim okolnostima je bio otvoren za potpisivanje 3 maja 2002. i stupa na snagu 1. jula 2003. Na dan donošenja ove presude, Protokol br. 13 ratifikovan je od strane 42 Države članice i potpisan, ali ne i ratifikovan, od još tri (Jermenija, Letonija, Poljska). Azajberdžan i Rusija jedine nisu potpisale Protokol. Ujedinjeno Kraljevstvo ga je potpisalo 3. maja 2002., ratifikovalo 10. oktobra 2003. i u toj zemlji stupa na snagu 1. februara 2004.

118. Sud smatra da je, u Državama koje su njime vezane, pravo da se ne bude podvrgnut smrtnoj kazni iz člana 1., Protokola 13, koji ne dozvoljava odstupanja i primenjuje se u svim uslovima, istog ranga kao i prava iz članova 2. i 3. i smatra se fundamentalnim pravom, koje oslikava osnovne vrednosti demokratskih društava koja čine Savet Evrope. I samim tim njegove odredbe moraju biti striktno tumačene.

b. Posledice potpisivanja i ratifikacije Protokola 13 koji tumači članove 2. i 3. Konvencije

119. U gore navedenom slučaju Očalan, Sud je ispitivao da li se praksa Država Ugovornica može shvatiti kao stvaranje sporazuma o ukidanju izuzetka iz člana 2 §1 koji dozvoljava smrtnu kaznu u određenim okolnostima. Sud se poziva na §103 iz presude Soering, navedene iznad, i napominje da ako bi se član 2. shvatio kao da dozvoljava smrtnu kaznu, onda se član 3 ne može tumačiti kao da je zabranjuje, jer se time poništava jasna formulacija člana 2 §1. Veliko veće u slučaju Očalan se, povodom ovoga složilo sa Većem, koje je bilo sledećeg stanovišta:

“...Sud naglašava da se mora imati na umu poseban karakter Konvencije kao ugovora o ljudskim pravima i da se Konvencija ne može tumačiti u vakumu. Trebalo bi, koliko god je to moguće, da se tumači u skladu sa ostalim pravilima međunarodnog javnog prava, čiji je ona deo. Međutim, ona mora ograničiti pažnju primarno na pitanja tumačenja i primene odredbi Konvencije koje se pojavljuju u ovom slučaju.

...Podsetio je da je Sud u slučaju Soering prihvatio da ustanovljena praksa unutar Države Članice može dovesti do amandmana na Konvenciju. U tom slučaju, Sud je prihvatio da se kasnija praksa u nacionalnoj kazenoj politici, u formi opšteg ukidanja smrtne kazne, može uzeti kao sporazum između Država Ugovornica o ukidanju izuzetka predviđenog članom 2. §1 i da tako uklanja tekstualno ograničenje za evolutivno tumačenje člana 3. Protokolom 6 utvrdila se namera Država da usvoje amandman redovnim putem kako bi uvele novu obavezu ukidanja smrtne kazne za vreme mira i to fakultativnim instrumentom, što bi svakoj Državi dalo mogućnost da odredi kada

će preuzeti ovu obavezu. Sud je, u skladu sa tim, zaključio da član 3 ne može biti tumačen kao da generalno ukida smrtnu kaznu.

Podnosilac predstavke osporava pristup Suda u slučaju Soering. Njegova osnovna zamerka je da je u pitanju pogrešno zaključivanje, jer Protokol br. 6 predstavlja samo jedno od merila kojim se može ceniti praksa Država po ovom pitanju i da je dokazano da su sve Države članice Saveta Evrope, bilo *de facto* bilo *de iure*, ukinule smrtnu kaznu za sve zločine, u svim okolnostima. Tvrdio je da, što se tiče pravne teorije, nema razloga zašto Države ne bi mogle ukinuti smrtnu kaznu kroz ukidanje prava da se poziva na drugu rečenicu Člana 2 § 1 putem njihove prakse kao i kroz formalno priznavanje tog procesa ratifikacijom Protokola br. 6.

Sud naglašava da je Konvencija živ instrument koji se mora tumačiti u svetlu današnjih uslova i da sve viši standardi u oblasti zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda neminovno zahtevaju i odgovarajuću veću čvrstinu u utvrđivanju povreda fundamentalnih vrednosti demokratskih društava

Sud ponavlja da procena da li dato postupanje ili kažnjavanje treba gledati kao nečovečno ili ponižavajuće za svrhe člana 3. ne sme biti pod uticajem razvoja i opšteprihvaćenih standarda u kaznenoj politici Država Članica Saveta Evrope u ovoj oblasti. Štaviše, koncept nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja je znatno evoluirao od stupanja na snagu Konvencije 1953., a ponajviše od presude u slučaju Soering 1989.

... Takođe, Sud smatra da je pravni stav u pogledu smrtne kazne doživeo znatnu promenu od presude u slučaju Soering. *De facto* ukidanje smrtne kazne u 22 Države Ugovornice, utvrđeno u tom slučaju 1989. godine, se razvilo u *de jure* ukidanje u 43 od 44 Države Ugovornice i moratorijum u preostaloj državi koja još uvek nije ukinula smrtnu kaznu- Rusiji. Ovo skoro potpuno odustajanje od smrtne kazne u vreme mira u Evropi, ogleda se u činjenici da su sve Države Ugovornice potpisale Protokol br. 6 i da ga je 41 država ratifikovala, to jest, sve osim Turske, Jermenije i Rusije. To se dalje ogleda i u politici Saveta Evrope, koji kao uslov za prijem zahteva da nove Države Članice ukinu smrtnu kaznu. Kao posledica ovih događaja, teritorije Država Članica Saveta Evrope su postale zona bez smrtne kazne.

... Tako značajna promena bi se sada mogla shvatiti kao signal Državama Ugovornicama da sporazumno ukinu, ili u najmanju ruku promene, drugu rečenicu člana 2 § 1, naročito imajući u vidu činjenicu da su sve Države Ugovornice potpisale Protokol br. 6 i da je ratifikovan od strane 41 države. Može se dovesti u pitanje da li je neophodno da se sačeka da preostale 3 države ratifikuju Protokol br.6, pre zaključka da je izuzetak od smrtne kazne u članu 2 § 1, značajno izmenjen. Imajući u vidu tako jaku osnovu, može se reći da se smrtna kazna u vreme mira počela smatrati neprihvatljivom vrstom kažnjavanja koja nije više dozvoljena prema članu 2.

Zaključivši tako da je smrtna kazna, osim u vreme rata, postala neprihvatljiv vid kažnjavanja, Veliko Vece je u slučaju *Očalan* nastavilo da ispituje status smrtne kazne u svim okolnostima:

“ 164. Sud konstatuje da su Države Ugovornice, otvaranjem za potpisivanje Protokola br.13 koji ukida smrtnu kaznu u svim okolnostima, izabrale tradicionalnu metodu izmene teksta Konvencije u ostvarivanju politike ukidanja smrtne kazne. Na dan danošenja ove presude, tri Države Članice još uvek nisu potpisale ovaj Protokol a 16 ga još nije ratifikovalo. Međutim, ovaj poslednji korak

ka potpunom ukidanju smrtne kazne- i u vreme mira i u vreme rata- se može smatrati kao potvrda abolicionističkog trenda u praksi Država Ugovornica. To nužno ne protivreči stanovištu da je član 2. izmenjen utoliko što dozvoljava smrtnu kaznu u vreme mira.

165. Za sada, činjenica da i dalje postoji veliki broj država koje tek treba da potpišu ili ratifikuju Protokol broj 13 može sprečiti Sud da utvrdi da je u Državama Ugovornicama ustanovljena praksa da se smrtna kazna tretira kao nehumano ili ponižavajuće postupanje suprotno članu 3. Konvencije, s obzirom da ni u vreme rata nema odstupanja od te odredbe. Međutim, Veliko Veće se slaže sa Većem da nije neophodno da Sud donese čvrst zaključak o ovim tačkama iz sledećeg razloga; bilo bi suprotno Konvenciji da se primeni smrtna kazna nakon nefer suđenja, čak i ako bi se član 2 i dalje tumačio kao da dopušta smrtnu kaznu.

120. Može se videti da Veliko Veće u slučaju Očalan nije isključilo izmenu člana 2. kako bi otklonio izuzetak koji dozvoljava smrtnu kaznu. Štaviše, navedeno iznad, mišljenje se znatno promenilo od tada. Sve Države Članice, osim dve, su do sada potpisale Protokol br. 13 i sve, sa izuzetkom tri, koje su ga potpisale, su i ratifikovale Protokol. Ovi podaci, zajedno sa stalnom praksom Država da se drže moratorijuma na smrtnu kaznu, su jak pokazatelj da je član 2. izmenjen tako da zabranjuje smrtnu kaznu u svim okolnostima. Imajući navedeno u vidu, Sud ne smatra više formulaciju druge rečenice člana 2 §1 preprekom da prilikom tumačenja reči “nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje” člana 3. uključi i smrtnu kaznu.

121. U skladu sa stalnom sudskom praksom, zlostavljanje mora postići minimalan nivo surovosti da bi spadalo u okvir člana 3. Procena ovog minimuma zavisi od svih okolnosti slučaja, kao što su: dužina zlostavljanja, fizičke i mentalne posledice i u nekim slučajevima zavisi i od pola, godina i zdravstvenog stanja žrtve. Sud je smatrao da je postupanje “nečovečno” zato što je, između ostalog, s predumišljajem, što traje satima i izaziva ili stvarnu telesnu povredu ili fizičku ili duševnu patnju. Smatrao je postupanje ponižavajućim jer kod žrtava izaziva osećanje straha, patnje i inferiornosti i dovodi do njihovog ponižavanja i osramoćenosti. Prilikom razmatranja da li je kazna ili postupanje bilo ponižavajuće u smislu člana 3., Sud će uzeti u obzir da li je cilj bio da se ponizi i omalovaži osoba u pitanju, i da li je kada posledice u pitanju, štetno uticalo na ličnost na način koji nije u skladu sa članom 3. Međutim, odsustvo navedene namere ne može definitivno isključiti nalaz povrede člana 3. Da bi se kazna ili postupanje smatrali “nehumanim i ponižavajućim”, patnja ili ponižavanje u tom slučaju moraju ići iznad neizbežnog elementa patnje i poniženja koji postoje u datoj zakonitoj formu tretmana ili kazne.

122. Član 3. koji apsolutno zabranjuje mučenje i nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje sadrži jednu od osnovnih vrednosti demokratskih društava. Nema mesta odredbama koje sadrže izuzetke i odstupanja koji su dopušteni članom 15., čak ni u slučaju javne opasnosti koja pretila opstanku nacije. Pošto je zabrana mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja apsolutna, ponašanje žrtve i priroda krivičnog dela navodno počinjenih od strane podnosioca predstavke nebitni za svrhu člana 3.

c. Odgovornost Države po Konvenciji za izricanje i izvršenje smrtne kazne u drugoj Državi

123. Sud dalje ponavlja da proterivanje od strane Države Članice može pokrenuti pitanje primene člana 3., i tako aktivirati odgovornost te Države po Konvenciji, kada postoje opravdane tvrdnje da bi se osoba u pitanju, ako bi bila deportovana, suočila sa realnom opasnošću da bude izložena

postupanju protivnom Članu 3. U tom slučaju, član 3. sadrži obavezu da se ta osoba ne deportuje spornoj Državi. Slično, član 2. Konvencije i član 1. Protokola br. 13 zabranjuju izručenje ili deportaciju osobe drugoj Državi gde postoje osnovane tvrdnje da bi se on ili ona tamo suočili sa realnom opasnošću da budu podvrgnuti smrtnoj kazni.

124. Kod ovakve vrste slučajeva Sud je pozvan da proceni situaciju u državi prijema u svetlu zahteva iz gore navedenih članova. Ipak, nema govora o odlučivanju ili utvrđivanju odgovornosti države prijema, bilo prema opštem međunarodnom pravu, Konvenciji ili na drugi način. U meri u kojoj svaka obaveza iz Konvencije nastaje ili može nastati, ona nastaje za Državu Ugovornicu zbog postupanja koji ima direktne posledice na izloženost pojedinca opasnosti od zlostavljanja, koje je zabranjeno.

125. Da bi odredio da li postoji opasnost od zlostavljanja, Sud mora da istraži predvidive posledice transfera podnosioca predstavke u državu prijema, imajući u vidu tamošnju opštu situaciju i njegove lične okolnosti. Postojanje opasnosti se mora biti proceniti, prvenstveno u odnosu na činjenice koje su poznate ili bi trebalo biti poznate Državi Članici u vreme proterivanja. Tamo gde je već došlo do proterivanja ili transfera na dan procene Suda, nije isključena mogućnost da se uzme u obzir informacija koja je naknadno izašla na videlo.

d. Mera u kojoj suprotne međunarodne obaveze utiču na odgovornost prema Konvenciji

126. Vlada je tvrdila da je bila u obavezi po međunarodnom pravu da preda podnosiocu predstavke iračkim vlastima. S tim u vezi, Sud podseća da Konvencija mora biti tumačena u svetlu pravila Bečke Konvencije o ugovornom pravu, iz 1969., čiji Član 31, § 3(c) ukazuje da se "sva relevantna pravila međunarodnog prava primenljiva u odnosu između stranaka" uzmu u obzir. Uopšte, Sud podseća da principi Konvencije ne mogu biti tumačeni i primenjeni u vakuumu. Konvencija treba biti tumačena, koliko god je moguće, u skladu sa ostalim principima međunarodnog prava, čiji je ona deo. Sud je već odranije prepoznao važnost međunarodne saradnje.

127. Sud takođe mora uzeti u obzir poseban karakter Konvencije kao ugovora za kolektivno ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda. Njegov pristup mora biti vođen činjenicom da cilj i svrha Konvencije, kao instrumenta za zaštitu individualnih ljudskih bića, nalažu da njene odredbe budu tumačene i primenjivane tako da učine svoju zaštitu praktičnom i delotvornom.

128. Usvojeno je da je Država Ugovornica odgovorna prema članu 1. Konvencije, za sva dela i propuste svojih organa bez obzira da li su dela ili propusti u pitanju, posledica domaćeg prava ili obaveze da se uskladi sa međunarodnim pravnim obavezama. Član 1. ne pravi razliku između vrste pravila ili mere u pitanju i ne isključuje nijedan deo nadležnosti Države Ugovornice iz nadzora Konvencije. Smatra se da Država povodom ugovornih obaveza zadržava odgovornost iz Konvencije nakon njenog stupanja na snagu. Na primer, u slučaju Soering, navedenom iznad, obaveza iz Člana 3 Konvencije da se ne vrši transfer begunca drugoj Državi, kada se osnovano veruje da bi on bio u opasnosti od nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja je se smatralo da prevazilazi obaveze UK iz Ugovora o Izručivanju, koji je zaključila sa Sjedinjenim Američkim Državama 1972.

2. Primena navedenih načela na tekući slučaj

129. Sud podseća da su prvog podnosioca predstavke uhapsili vojnici UK kontigenta MNS [Multinacionalnih Snaga] 30. aprila 2003., a drugog podnosioca predstavke 21. novembra 2003. Oni su držani u pritvorskim jedinicama UK kao zatočenici iz razloga bezbednosti. Međutim, još od početka zatočenja podnosilaca predstavke, britanske vlasti istražuju njihovu umešanost u ubistva narednika Kulingvorta i sopera Alsopa.

130. 28. juna 2004. završila se okupacija Iraka. U avgustu 2004. smrtna kazna je ponovo uvedena u Irački Krivični Zakonik za mnoga dela, uključujući i ubistvo.

131. 16. Decembra 2005. Vlasti UK su uputile iračkim krivičnim sudovima slučajevne podnosilaca predstavke. 18. Maja 2006. Krivični Sud Basre je ovlastio naređenjem njihov dalji pritvor od strane snaga UK i 21. maja 2006. vlasti UK su odlučile da preklasifikuju podnosiocima predstavke u krivične pritvorenike. Od 27. decembra 2007., IVT je zatražio da podnosioci predstavke budu premešteni pod njegovu nadležnost kako bi im se sudilo za optužbe kažnjive smrtnom kaznom. 31. Decembra 2008. Vlasti UK su i fizički premestile podnosiocima predstavke pod nadležnost iračke policije.

132. Suđenje podnosiocima predstavke pred IVT počelo je 11. maja 2009. Oni su prvobitno bili optuženi za ubistvo dva britanska vojnika nakon njihove očigledne predaje, za koje je predviđena smrtna kazna, kao maksimalna kazna. 21. jula 2009., nakon završetka (iznošenja) dokaza, prvobitne najozbiljnije optužbe protiv podnosilaca predstavke su povučene i zamenjene optužbom za delo za koje nije predviđena smrtna kazna. Nedelju dana kasnije, pridodata je još jedna optužba, koja je u principu mogla biti kažnjiva smrtnom kaznom. U januaru 2010., Kasacioni Sud je odlučio da ukine slučaj da bi se obnovila istraga i ponovilo suđenje

133. Sud beleži da su Divizijski i Apelacioni sudovi, ubrzo nakon fizičkog premeštaja podnosilaca predstavke, zaključili da se osnovano veruje da postoji stvarna opasnost po podnosiocima predstavke da će biti osuđeni na smrtnu kaznu i pogubljeni. Domaći sudovi su prilikom zaključivanja uzeli u obzir činjenice: da je smrtna kazna bila predviđena za dela za koja su optuženi podnosioci predstavke; da postoji jasan dokaz da su osobe odgovorne za takva dela i u praksi bile osuđivane na smrt, da iračke vlasti nisu pružile jemstvo da ih neće osuditi na smrtnu kaznu i da drugi faktori, na koje se oslanjala Vlada, kao na primer pismo jedne od porodica žrtava u kome se tražilo pomilovanje, nisu bili dovoljno ubedljivi da otklone tu opasnost.

134. Sud ne vidi razlog da odstupa od nalaza nacionalnih sudova o ovom pitanju i nakon što je izučio dokaze. Štaviše, smatra da, bez obzira na to što je Vlada UK naknadno prosledila pismo IVT u julu 2009., u kome navodi da porodica ubijenog vojnika ne želi osudu na smrtnu kaznu, iračke vlasti i dalje nisu davale obavezujuće jemstvo da to neće učiniti. Slučajevi podnosilaca predstavke su nedavno ukinuti zbog ponovne istrage i suđenja i nemoguće je predvideti ishod. U ovim okolnostima, Sud ne smatra da je opasnost od pogubljenja podnosilaca predstavke potpuno odagnana.

135. Nadalje, Sud smatra da su, s obzirom na prirodu dokaza i navoda protiv podnosilaca predstavke, od avgusta 2004., kada je smrtna kazna ponovo uvedena u Iraku, postojali utemeljeni razlozi da se veruje da je opravdana opasnost od osude na smrt ako bi im Irački sud sudio i osudio ih. Doista, u zapisima sa sednice DORZ-a od 27. jula 2004. beleži se da je, već toj fazi,

Državni Sekretar UK bio zabrinut za smrtnu kaznu. Slični izrazi zabrinutosti su zabeleženi u zapisniku od 31. avgusta i 31. januara i 3. maja 2005.

136. Podnosioci predstavke su morali i sami biti svesni rizika. Sud smatra da su, barem od maja 2006., kada su irački krivični sudovi prihvatili nadležnost nad ovim slučajem, podnosioci predstavke bili izloženi utemeljenom strahu od pogubljenja. Razumno je pretpostaviti da je taj strah prouzrokovao jaku psihičku patnju. To se nastavilo i tokom njihovih žalbi iračkim sudovima protiv upućivanja njihovog slučaja IVT-u i nakon odbijanja engleskih domaćih sudova da spreče njihovu fizički transfer iračkim vlastima. Pojačalo se, bez sumnje, oko 31. decembra 2008., kada je opasnost postala konkretnija, nakon transfera, i traje do današnjeg dana.

137. Protokol 13 je stupio na snagu u UK 1. februara 2004. Sud smatra da, najkasnije od tog datuma, obaveze tužene Države iz člana 2. Konvencije i člana 1. Protokola 13 nalažu da ne bi trebalo da uđe ni u jedan dogovor ili sporazum koji uključuje pritvaranje pojedinaca sa ciljem transfera radi suđenja ili pogubljenja ili da na bilo koji način izloži pojedince koji su u njenoj nadležnosti stvarnoj opasnosti od osude na smrtnu kaznu i pogubljenja. Štaviše, Sud smatra da je osnovan strah da će biti pogubljeni od strane iračkih vlasti u periodu od maja 2006. do jula 2009. doprineo značajnom stepenu duševne patnje kod podnosilaca predstavke i da je podvrgavanje ovakvim patnjama predstavljalo nečovečan tretman u smislu člana 3. Konvencije.

138. Vlada je tvrdila da, u skladu sa dobro ustanovljenim principima međunarodnog prava, nije imala drugog izbora nego da poštuje suverenitet Iraka i da izvrši transfer podnosilaca predstavki, koji su bili državljani Iraka i koji su držani na samoj teritoriji Iraka, u nadležnost iračkog Suda, kada im je to zatraženo. S tim u vezi, Sud se poziva na sopstvenu sudsku praksu, u smislu da nije otvorena mogućnost Državi Ugovornici da zaključi sporazum koji bi bio suprotan obavezama iz Konvencije. Ovaj princip je još značajniji u ovom predmetu imajući u vidu apsolutnu i fundamentalnu prirodu prava da se ne bude podvrgnut smrtnoj kazni i ozbiljnoj i nepovratnoj šteti, a koja je pretila podnosiocima predstavke.

139. Načela međunarodnog prava koja se tiču “diplomatskog azila” i koja je Apelacioni Sud primenio u slučaju R(B), su bila obavezna za domaće sudove, da bi se nakon toga utvrdilo da dužnost da se obezbedi ekstra-teritorijalni azil može važiti samo gde su postojali jasni dokazi da teritorijalna država ima nameru da podvrgne pojedinca tako okrutnom postupanju da to predstavlja zločin protiv čovečnosti. U ovoj presudi nije neophodno da Sud uopšteno ispituje načela “diplomatskog azila” ili da ustanovi kada, ako ikada, predaja pojedinca od strane diplomatskih ili konzularnih agenata Države Ugovornice može činiti kršenje Konvencije. Samo usputno konstatuje da se čini da Komisija pretpostavlja u svojoj Odluci o prihvatljivosti u *V.M protiv Danske br. 17392/90, odluka Komisije od 14. Oktobra 1992., Odluke i Izveštaji 73, str. 193*, iako bez detaljnog rezonovanja, da bi se princip iz presude u slučaju *Soering* protiv refulmana primenjivao kada je pojedincu odbijen azil, nakon što ga je tražio u ambasadi Države Ugovornice.

140. Sud smatra da su činjenice u ovom slučaju takve da se on jasno razlikuje od situacije “diplomatskog azila” iz razloga koji slede. Diplomatske i konzularne prostorije imaju poseban status u međunarodnom pravu. Uspostavljanjem diplomatske misije, Država se ujedno slaže da poštuje zakone teritorijalne Države i da se ne meša u unutrašnje poslove (Bečka Konvencija o Diplomatskim Odnosima, Član 41,§ 1); to je jedan od uslova da bi teritorijalna država pristala na

uspostavljanje misije. S toga, kada pojedinac zatraži azil, obaveze Države odašiljanja prema teritorijalnoj državi su poznate i primenjuju se *ab initio* (iako mogu postojati suprotstavljene obaveze, na primer na osnovu Konvencije). Nasuprot tome, u ovom slučaju, podnosioci predstavke nisu tražili azil od Vlasti UK; umesto toga, oružane snage tužene Države su, nakon ulaska u Irak, preuzele mere da predaju podnosiocima predstavke u nadležnost UK, tako što su ih uhapsile i držale u britanskim pritvorskim jedinicama. Pod ovim okolnostima, Sud smatra da je tužena Država imala osnovnu obavezu da osigura da se hapšenje i pritvor ne izvrše tako što bi se prekršila prava podnosilaca predstavke iz članova 2. i 3. Konvencije i člana 1. Protokola br.13.

141. U svakom slučaju, Vlada nije udovoljila Sudu i potrebi zaštite prava podnosilaca predstavke iz članova 2. i 3. Konvencije i člana 1. Protokola br. 13 koja je neminovno nalagala da postupe u suprotnosti sa iračkim suverenitetom. Iz dokaza iznetih pred Sudom i uprkos brigama o opasnosti od izricanja smrtne kazne ako bi podnosiocima predstavke bilo suđeno pred iračkim sudovima, iskazanih na nivou ministara još jula 2004, ne čini se da je učinjen bilo kakav pokušaj kako bi se pregovaralo sa iračkim vlastima da bi se to i sprečilo. Prema iskazu gospodina Votkinsona pred Divizijskim i Apelacionim Sudom, Vlada UK je krajem 2008. donela odluku da nije politički da se uopšte pokrene pitanje sa Vladom Iraka o mogućnosti premeštaja podnosilaca predstavke u UK ili nastavka njihovog pritvora na teritoriji Iraka nakon 31. Decembra 2008. Međutim iz zapisnika sa sednice DORZ 28. Septembra 2004. čini se da su se irački tužioci u početku plašili vođenja postupka, zato što je slučaj od izuzetnog značaja. To bi omogućilo da se traži pristanak Vlade Iraka za alternativan dogovor koji bi uključio i mogućnost da se podnosiocima predstavke sudi UK, u Iraku ili u UK. Čini se da takva mogućnost nije nikada razmotrena.

142. Štaviše, Vlada prihvata da nije ni pokušala da, tokom pregovora između UK i Iraka o Memorandumu o razumevanju [MOR] u novembru 2004 i kasnije, zatraži opštu garanciju iračkih vlasti da, u skladu sa obavezama UK na osnovu Konvencije i Protokola 13 nijedan pojedinac premešten iz fizičkog nadzora oružanih snaga UK neće biti podvrgnut smrtnoj kazni. Slično, Vlada ni ne tvdi da je, pre odluke da se slučajevi podnosilaca predstavke prepuste iračkim sudovima, podnela bilo kakav zahtev vlastima Iraka za obavezujuće jemstvo da podnosioci predstavke neće biti u opasnosti od smrtne kazne, ako bi im se slučajevi uputili. Zaista, čini se da su načinili prve napore da traže pomilovanje u ime podnosilaca predstavke, tek nakon što su podnosioci predstavke podneli zahtev za reviziju Divizijskom Sudu. Međutim, kao što su domaći sudovi ustanovili, nije dobijeno obavezujuće jemstvo.

143. Ukratko, Sud smatra da je, u odsustvu bilo kakvog obavezujućeg jemstva, upućivanje slučajeva podnosilaca predstavke iračkim sudovima i njihov fizički transfer u nadležnost iračkih vlasti oglušivanje o obaveze UK iz članova 2. i 3. Konvencije i člana 1. Protokola 13, s obzirom da su tokom tog celog perioda, postojale osnovane tvrdnje da se veruje da će podnosioci predstavke biti suočeni sa stvarnom opasnošću od smrtne kazne i pogubljenja.

144. Ishod slučajeva podnosilaca predstavke pred IVT trenutno nije siguran. I dok su podnosioci predstavke i dalje u stvarnoj opasnosti od pogubljenja od kada je je njihov slučaj ukinut radi ponovne istrage, ne može predvideti da li će im ponovo biti suđeno za dela kažnjiva smrtnom kaznom, da li će biti osuđeni na smrt i pogubljeni. Kakav god da je mogući ishod, podnosioci predstavke su, zbog postupaka i propusta Vlasti UK, od maja 2006. u strahu od pogubljenja od strane iračkih Vlasti. Sud smatra da je prouzrokovanje psihološke patnje ovakve prirode i

stepena predstavljalo nečovečan tretman. Iz toga sledi da je došlo do povrede člana 3. Konvencije.

145. U datim okolnostima, a imajući u vidu prethodno navedene nalaze, Sud ne smatra da je neophodno da odluči da li je takođe bilo povrede prava podnosioca predstavke iz člana 2 Konvencije i člana 1. Protokola br. 13.